

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència
Secretaria General de Joventut
Observatori Català de la Joventut

ELS GRUPS DE DISCUSSIO AMB JOVES I AGENTS SOCIALS DEL TERRITORI

Sumari

1.	ELS GRUPS DE DISCUSSIÓ: DEFINICIÓ I CARACTERÍSTIQUES.....	4
1.1.	Què és un grup de discussió?	4
1.2.	Característiques bàsiques	4
2.	PREVI AL DISSENY DELS GRUPS DE DISCUSSIÓ.....	5
2.1.	Objecte d'estudi	5
3.	DISSENY DELS GRUP DE DISCUSSIÓ AMB JOVES.....	7
3.1.	Subjectes d'estudi.....	7
3.2.	El disseny dels nostres grups de discussió amb joves	10
3.3.	Captació dels participants en el grup de discussió	11
3.4.	Guió de la sessió	12
4.	DISSENY DELS GRUP DE DISCUSSIÓ AMB PROFESSIONALS I AGENTS SOCIALS DEL TERRITORI	14
4.1.	Subjectes d'estudi.....	14
4.2.	Captació dels participants en el grup de discussió	14
4.3.	Guió de la sessió	15
5.	ASPECTES ESCENOGRÀFICS I DINAMITZACIÓ	16
5.1.	Ubicació	16
5.2.	Aspectes tècnics.....	16
5.3.	Actuació del moderador o de la moderadora.....	16
5.4.	Tàctiques directives	18
5.5.	Tipologies de participants	19
5.6.	Dinàmica de grups	20
5.7.	Anàlisi preliminar.....	20
5.8.	La transcripció.....	20
6.	ANÀLISI DELS GRUPS DE DISCUSSIÓ.....	22
6.1.	Fases de l'anàlisi	22
6.2.	Models d'anàlisi	22
7.	BIBLIOGRAFIA BÀSICA SOBRE GRUPS DE DISCUSSIÓ	23
	Annex 1.....	25
	Annex 2.....	29
	Annex 3.....	30

Introducció

La proposta metodològica de l'Observatori Català de la Joventut per fer l'anàlisi de la realitat juvenil parteix de la combinació de dues perspectives. La primera és una aproximació de les característiques bàsiques de la joventut a través de l'explotació de dades estadístiques. Posteriorment, i partint dels resultats d'aquesta primera fase, es pretén fer una anàlisi qualitativa que ens ajudi a interpretar correctament les dades i a complementar la informació que ens falta. Per tal de treballar aquesta segona part es proposa utilitzar una de les tècniques qualitatives, *els grups de discussió focalitzats*.

El present document s'emmarca dins d'aquesta segona part i pretén oferir algunes pautes perquè els tècnics de joventut puguin portar a terme aquests grups de discussió al seu territori. Cal ser conscients que la dimensió del municipi, així com altres variables són aspectes que cal tenir en compte a l'hora de dissenyar els grups de discussió. Per aquest motiu, és important considerar el document com a pauta generalista que cal adaptar a cada municipi segons la seva realitat.

Abans d'iniciar aquesta segona fase de l'anàlisi és important i aconsellable que s'hagi fet un primer treball amb les dades estadístiques. Hi ha dos motius que justifiquen aquest procés seqüencial. El primer és que una de les finalitats dels grups de discussió amb professionals i agents socials és interpretar les dades estadístiques de la manera més completa i enriquidora possible. Per altra banda, aquesta primera visió de la realitat juvenil a través de les dades ens ajudarà a decidir els subjectes que participaran als grups de discussió i a dissenyar el guió semiestructurat del discurs dels grups.

El document està dividit en sis punts. Els quatre primers fan referència a tots els aspectes que cal treballar abans de la dinamització del grup de discussió, des de la definició a la metodologia de disseny dels grups de discussió amb joves i amb professionals i agents socials del territori. En el cinquè apartat es treballen aspectes relacionats pròpiament amb la dinamització dels grups de discussió. Finalment, en el sisè i darrer punt, es donen unes pinzellades sobre els models d'anàlisi del discurs.

1. ELS GRUPS DE DISCUSSIÓ: DEFINICIÓ I CARACTERÍSTIQUES

1.1. Què és un grup de discussió?

Un grup de discussió és una reunió de persones disposades a interactuar mitjançant discursos propis en què externalitzen actituds, motivacions, percepcions, opinions, valors i conductes.

Hi ha diferents tipus de grups de discussió¹. Els que organitzarem nosaltres són els *grups focalitzats*. En aquests grups és imprescindible que hi hagi una interacció dialògica entre els participants, és a dir, que iniciïn un diàleg o una discussió sobre uns temes que el moderador va definint. El nombre de participants en els grups de discussió focalitzats oscil·la entre 5 i 10 persones. El moderador semidirigeix el grup.

1.2. Característiques bàsiques

- El grup ha d'interaccionar al marge del moderador, és a dir, tot i que el moderador assenyala els temes de discussió, els participants han de discutir entre ells. El moderador no discuteix, ni els participants s'hi han d'adreçar quan intervenen a la discussió.
- A diferència d'una enquesta, en què es busca la màxima representativitat a través d'una mostra perquè les dades siguin fiables, és a dir, que el nombre de persones enquestades representi al total de la població, en un grup de discussió busquem la significació, és a dir, que els discursos aportin informació rellevant per a l'objecte d'estudi.

---

¹ Tipus de grups de discussió: entrevista de grup focalitzada, grups focalitzats, grups terapèutics, brainstorming, grups nominals (tècnica Delphi), grups triangulars, grups en Panel, grups presensibilitzats, grups T, grups marathón, grups Philips 66 i grups de planificació. Vallès, M. (2003). *Técnicas cualitativas de investigación social. Reflexión metodológica y práctica profesional*, Madrid, Síntesis

2. PREVI AL DISSENY DELS GRUPS DE DISCUSSIÓ

2.1. Objecte d'estudi

- Formulació del **problema que es vol investigar**

Per començar a fer qualsevol anàlisi o estudi és imprescindible tenir clares les respostes de les preguntes següents:

- a) Què volem saber? (objecte)
- b) Sobre qui volem saber allò que volem saber? (sobre quines persones)
- c) Per a què ho volem saber? (finalitat)

- Elaboració del **marc contextual** de l'anàlisi

Per tal de dissenyar el contingut dels grups de discussió és imprescindible tenir un marc contextual de la situació. En el nostre cas, el podríem elaborar a partir de la lectura d'alguns dels estudis sobre joventut i, especialment, a partir de l'explotació de dades estadístiques.

Pel que fa als estudis sobre joventut, hi ha dos estudis que són bàsics per tenir una visió general dels joves catalans. Per una banda, l'estudi fruit dels resultats de la darrera enquesta als joves, *l'Enquesta als joves de Catalunya 2002* <http://www6.gencat.net/joventut/catala/sgj/observatori/publicacions/estudis13.htm> i, per l'altra, un estudi que ens ofereix una panoràmica general dels diferents àmbits de la vida d'un jove *Viure al dia. Condicions d'existència, comportaments i actituds dels joves catalans* <http://www6.gencat.net/joventut/catala/sgj/observatori/publicacions/estudis6.htm>.²

---

² Altres estudis que poden interessar:

- Módenes, J.A.; Recaño, J (2003). *El territori i la mobilitat migratòria dels joves a Catalunya*, Barcelona, Secretaria General de Joventut, Departament de la Presidència, Generalitat de Catalunya. <http://www6.gencat.net/joventut/catala/sgj/observatori/publicacions/aporta22.htm>
- Furlong, A.; Cartmel, F. (2001). *Els contextos canviants de la joventut*, Barcelona, Secretaria General de Joventut, Departament de la Presidència, Generalitat de Catalunya. <http://www6.gencat.net/joventut/catala/sgj/observatori/publicacions/aporta14.htm>
- Albaigés, B. (2003). *Crisi del treball i emergència de noves formes de subjectivitat laboral en els joves*, Barcelona, Secretaria General de Joventut, Departament de la Presidència, Generalitat de Catalunya. <http://www6.gencat.net/joventut/catala/sgj/observatori/publicacions/estudis10.htm>
- Estradé, A. et AL (2003). *Joves i valors. Els joves catalans en l'Enquesta Europea de Valors*, Barcelona, Secretaria General de Joventut, Departament de la Presidència, Generalitat de Catalunya. <http://www6.gencat.net/joventut/catala/sgj/observatori/publicacions/estudis9.htm>
- Martínez, R. (2003). *Cultura juvenil i gènere*, Barcelona, Secretaria General de Joventut, Departament de la Presidència, Generalitat de Catalunya. <http://www6.gencat.net/joventut/catala/sgj/observatori/publicacions/estudis8.htm>
- Sellarès, A (2003). *La participació jove*, Barcelona, Secretaria General de Joventut, Departament de la Presidència, Generalitat de Catalunya. <http://www6.gencat.net/joventut/catala/sgj/observatori/publicacions/sinergia6.htm>

Pel que fa a l'explotació de dades estadístiques, i com ja s'ha dit a la introducció, és important i aconsellable que abans de començar a fer els grups de discussió s'hagin treballat les dades estadístiques i se n'hagi fet una primera lectura. Això ens ajudarà a estructurar el guió dels grups de discussió i a definir les variables que hem de tenir en compte a l'hora de definir els participants als grups de discussió amb joves.

La discussió amb professionals i/o agents socials del territori ens ha d'ajudar a interpretar les dades estadístiques a partir del coneixement més qualitatiu que tenen dels joves i de la situació socioestructural del municipi. En la discussió amb els joves, tot i que per definir el guió s'han de tenir en compte els resultats de la primera anàlisi, en cap moment es pretén fer referència a les dades estadístiques. En aquest cas es pretén que els joves discuteixin entre ells aspectes de la seva realitat com a joves.

3. DISSENY DELS GRUP DE DISCUSSIÓ AMB JOVES

3.1. Subjectes d'estudi

Un dels aspectes importants quan s'organitzen els grups de discussió és definir els subjectes del grup. En el nostre cas hem de tenir present aquest punt especialment en els grups de discussió amb joves.

Hi ha diferents criteris a considerar:

- **Criteris o variables de segmentació:** són les que poden variar el comportament del jove. N'hi ha de dos tipus, les *variables socioestructurals típiques* (sexe, classe social, estatus i edat) i les dels *eixos de conveniència*, que varien en funció de l'objecte d'estudi (en el nostre cas, un exemple és l'emancipació).

Les **variables socioestructurals** que farem servir en els nostres grups de discussió són:

Edat

Atès que la realitat d'un jove de 15 anys és molt diferent que la d'un jove de 28, és important que tinguem en compte aquesta variable a l'hora de formar els grups. D'entrada, sempre que puguem no hauríem d'ajuntar els joves de 15 a 18 anys amb els joves de més de 25 anys.

En aquest sentit, i tenint en compte les limitacions de temps, proposem dues opcions³:

- a) Fer grups de discussió considerant dos grups d'edat (de 15 a 19 i de 20 a 29)
- b) Fer grups de discussió considerant un sol grup d'edat (de 19 a 25 anys). Aquesta composició comporta centrar-se en *edats en transició* perdent d'aquesta manera els discursos extrems, els més joves i el més grans. És un risc però ateses les nostres limitacions és una opció prou vàlida. (en aquest cas ja no seria una variable de segmentació d'heterogeneïtat intragrupal sinó que seria una variable de segmentació homogènia per a tots els grups).

Sexe

D'entrada, els grups de discussió haurien de procurar ser paritaris, és a dir 50% homes i 50% dones. Si no és possible, s'ha de procurar que hi hagi sempre més dones que homes.

---

³ La millor opció seria fer grups de discussió en funció de les tres divisió quinquennals però, ateses les limitacions de temps, hem elaborat dues opcions alternatives i prou vàlides per a l'objectiu de la nostra anàlisi.

La variable de l'**eix de conveniència** serà principalment, l'emancipació, és a dir, si els joves estan o no emancipats. Tanmateix, en alguns moments hem de tenir en compte la variable de participació, és a dir, si els joves participen o no.

Emancipació

En aquest cas, simplement diferenciarem els joves que estan emancipats (ja no viuen amb els pares i són econòmicament independents) dels joves que no ho estan (viuen amb els pares).

Participació

Molts dels municipis expliciten que si bé els resulta fàcil conèixer la realitat dels joves que participen, una de les dificultats que tenen és conèixer la realitat dels joves que no participen. Per aquest motiu es proposa que a l'hora de seleccionar els subjectes dels grups de discussió es tingui en compte aquesta variable i que, si és possible, se seleccionin joves que no participen.

Com es poden trobar els joves que no participen?

- A través d'agents socials, com poden ser els professors o el director de l'IES, l'insertor laboral...
- Anant-los a buscar a espais que freqüenten: bars, cafeteries, equipaments esportius...
- Preguntant als mateixos joves que participen.

- **Criteris o variables de compatibilitat:** són elements o variables que s'han de tenir en compte perquè no provoquin incompatibilitats en el grup.

Exemples típics:

Llenguatge: no podem fer un grup de discussió on hi hagi persones amb un llenguatge tècnic molt especialitzat i persones amb llenguatge planer. Segurament els primers eclipsarien els segons.

Nivell d'instrucció: passa el mateix que amb el llenguatge. No podem posar en un mateix grup de discussió joves que tenen un alt nivell d'instrucció, per exemple universitaris, amb joves que no tenen l'ESO.

Jerarquia: no podem posar mai en un mateix grup de discussió dues o més persones entre les quals hi hagi algun tipus de jerarquia, com per exemple el director d'una empresa i el treballador (subordinat).

En el nostre cas, amb els grups de discussió amb joves és imprescindible considerar la variable formació.

Nivell d'instrucció

A l'hora de formar els grups de discussió cal diferenciar els grups que tenen joves amb *itineraris professionals* i els que tenen joves amb *itineraris universitaris*. En cap moment podem agrupar en un mateix grup joves amb nivells d'instrucció molt diferenciats, perquè els joves amb major nivell d'instrucció podrien eclipsar els joves amb nivells formatius més bàsics.

- Com a *itinerari professional* considerem els joves que tenen una de les titulacions següents: només ESO o inferior, FP I, FP II, CFGM i CFGS.
- Com a *itinerari universitari* considerem els joves que tenen una de les titulacions següents: BUP, COU, batxillerat i títol superior (diplomatura o llicenciatura).

Us de la càrrega compensatòria: És una tècnica per intentar evitar en alguns casos l'eclipsament d'individus. Es tracta d'augmentar el nombre d'individus que poden ser eclipsats dins del grup de discussió.

Per exemple, en general, i està comprovat científicament, en determinades generacions i entorn, els homes parlen més en un grup de discussió que les dones (sempre que no es parli de temes més propers a les dones, com podria ser parlar la conciliació de la vida laboral i familiar). Per resoldre aquest possible eclipsament es fan sobrecàrregues. Què vol dir? Que el nombre d'individus susceptibles de ser eclipsats ha de representar dues terceres parts del grup. En aquest cas, les dones representarien dues terceres parts del grup. En cas de ser necessari, es poden superposar càrregues.

■ **Continu homogeneïtat-heterogeneïtat**

Amb les variables *segmentació* i *compatibilitat*, el que fem és tenir en compte el continu homogeneïtat-heterogeneïtat.

Perquè en un grup de persones es produeixi una discussió, cal que tots els participants comparteixin determinades característiques que els permetin parlar d'un tema o d'una experiència comuns sense que la presència d'algú inhibeixi l'opinió de l'altre. Per això es diu que els grups focals han de ser **homogenis internament**. L'homogeneïtat busca la interacció dels participants i que les opinions que s'expressen puguin ser discutides i matisades segons el tema sobre el que giri el grup.

Per altra banda, al mateix temps que és imprescindible una homogeneïtat interna també és necessària una *heterogeneïtat interna (intragrupal)* i una *heterogeneïtat externa (intergrupal)*.

L'**heterogeneïtat intragrupal (HI)** fa referència a les diferències **internes** dels grups de discussió definides a partir de les variables de segmentació. En el nostre cas, el sexe és la variable de segmentació que genera diferències intragrupals.

L' **heterogeneïtat intergrupal (HE)** fa referència a les diferències **entre** els grups de discussió definides a partir de les variables de segmentació. Per tal de percebre la diversitat de discursos, comportaments, opinions... que es generen en funció d'unes variables

En el nostre cas, hem de tenir en compte com a mínim dues variables de segmentació i una de compatibilitat (*nivell d'instrucció*). Hi ha d'haver una variable de segmentació de tipus socioestructural (*edat*) i una de conveniència (*emancipació* i, en alguns moments, *participació*).

3.2. El disseny dels nostres grups de discussió amb joves

A l'hora de decidir quants grups de discussió es fan i quins subjectes hi participen, és important tenir una primera visió de la situació, visió que ens pot donar l'anàlisi quantitativa. A partir d'aquesta primera anàlisi s'han d'orientar els grups de discussió. Segons les característiques i els problemes que es percebin al municipi, cal plantejar-se la necessitat d'incorporar *noves variables de segmentació de conveniència*, encara que comporti fer més grups de discussió. Algunes d'aquestes variables podrien ser: la immigració, la participació, nucli urbà- urbanització, etc.

3.3. Captació dels participants en el grup de discussió

Un cop tenim clara la composició dels grups de discussió, cal passar a fer el segon pas, la captació. En el cas dels grups de discussió amb joves, cal tenir en compte un parell de coses:

1. *Els membres del grup no poden buscar altres membres del grup.*
Una de les característiques dels grups de discussió és que la gent del grup no es coneix. Ara bé, això és impossible, especialment en el cas de municipis petits. Aquesta característica es té en compte ja que, si els joves es coneixen, es pot generar asimetria de grup, és a dir, que el sector de joves que es coneix parli més que els altres perquè se sentin més confiats, o bé que parlin només entre ells i deixin la resta de joves exclosos d'alguns temes a discutir, etc.
2. Una via per captar joves és a través de "captadors qualificats". Ens referim a professionals o agents socials del territori que coneixen joves. Per exemple, directors i directores d'IES, d'escoles d'adults, de programes de garantia social, presidents de clubs de futbol, entrenadors, insertors laborals, directors de centres sanitaris, etc. Tot i que la carta podria ser una via per convocar joves, no acostuma a funcionar. És preferible el contacte personal o telefònic.
3. Una segona via per captar joves, que pot ser paral·lela a l'anterior, és enviant una carta als joves i posteriorment trucar-los per telèfon. Aquesta via pot ser prou vàlida, però alhora pot resultar una mica lenta pel temps que tenim.

Quants joves?

Cada grup hauria de ser de 5 a 10 persones. És aconsellable convocar-ne 10 o més per si en fallen uns quants.

Què se'ls diu?

Se'ls ha de demanar una col·laboració anònima per fer una anàlisi sobre la joventut del municipi. No cal concretar els aspectes que es tractaran, simplement dir que es parlarà de com viuen els joves o de la seva realitat amb l'objectiu de dissenyar unes polítiques de joventut del municipi més realistes.

Se'ls ha d'explicitar quin tipus de participació se'ls demana, és a dir, que participin en un debat amb altres joves sobre aspectes de la seva realitat. Se'ls pot dir que la idea és gravar la discussió amb casset per després poder-ho analitzar al debat.

Altres aspectes a tenir en compte:

Caldria afavorir l'assistència dels participants tenint en compte:

- Que tinguin horaris compatibles.
- Que el lloc sigui accessible.
- Que s'avisí amb prou temps.
- Que s'ha de fer una trucada de confirmació dos o tres dies abans.

3.4. Guió de la sessió

En els grups de discussió amb joves, en principi, s'han de tocar tots els eixos tot i que segurament, segons el grup, s'emfatitzarà més uns eixos i en altres grups uns altres. Per exemple, possiblement en un grup de discussió amb joves de 15 a 19 anys no es tocaran tant els eixos d'emancipació, com pot ser el treball i l'habitatge, i potser es treballaran més els eixos d'educació, cultura, salut, etc. Per contra, en un grup de joves de 20 a 29 anys, els temes deuran ser treball i habitatge, per les necessitats i inquietuds del moment.

Algunes característiques a considerar a l'hora d'elaborar el guió dels grups de discussió:

- Ordenar-lo del general a l'específic (tècnica de l'embut).
- Tenir flexibilitat: permetre l'emergència de preguntes o qüestions imprevistes.
- En principi podeu triar si voleu o no estructurar el guió. De fet, hi ha diferents graus d'estructuració: guió no estructurat, guió semiestructurat (en espiral), guió estructurat, guió dirigit (implicació moderador/a i/o ajudants). En el nostre cas, és aconsellable seguir un *guió semiestructurat*, és a dir, un guió en què no hi hagi tot un seguit de preguntes concretes sinó temes a discutir.
- Pel que fa a les preguntes, és aconsellable:
  - Evitar plantejar preguntes tancades: o sigui, que la pregunta condicioni la resposta.
  - Evitar preguntes dicotòmiques: si/no, tot/res, sempre/mai...
  - Eliminar les preguntes culpabilitzadores o intimidatòries.
  - Aprofitar qüestions imprevistes i/o no programades. Preguntes espontànies:
    - o Serveixen per aprofundir, demanar detalls, precisar dades...
    - o Tipus: per animar la conversa, per demostrar atenció, per demostrar que se segueix la conversa...
    - o Evitar preguntes evidents o que t'acaben de contestar fa un moment.
  - Evitar preguntes per recollir dades que pots aconseguir tu mateix.
  - No voler formular les mateixes preguntes i de la mateixa manera a tots els entrevistats/grups de discussió.
  - Intentar preguntar sempre de forma que hagin d'explicar les raons de la seva opinió, si no ho fan és responsabilitat nostra ajudar l'entrevistat a fer-ho, fent preguntes del tipus: Per què ho dius això? Per què ho creus? Quines creus que són les causes?... sempre que no forcem l'entrevistat.
  - Si teniu un servei concret al municipi, és aconsellable tenir dades específiques del funcionament del servei. Per exemple, si tenim un dispositiu d'inserció laboral, és bo saber el % de joves que atenen, el % de joves inserits, les dades segons gènere...
  - No oblideu que les preguntes han de servir per assolir els objectius de l'entrevista o grup de discussió que ens haurem marcat prèviament. Per això és important que els tingueu clars.
  - A l'hora de fer les preguntes, sempre s'han de tenir present diverses perspectives: gènere, edat i classe social.

El grup de discussió ens ha de permetre treballar els grans temes associats al diagnòstic en el marc d'una mateixa dinàmica.

En aquest sentit, podríem formular els grans temes associats al diagnòstic de la manera següent;

- **Què passa al nostre municipi?** Quina realitat (problemes, necessitats, etc.) podem descriure amb relació als diversos eixos temàtics (habitatge, treball, educació, etc.)?
- **Per què passa el que passa?** quines són les causes dels problemes, o les necessitats detectades i descrites a l'anterior punt? I quins són els efectes d'aquestes mateixes necessitats o problemes?
- **Amb què comptem per solucionar les necessitats o els problemes descrits?** Què s'està fent actualment al municipi que ajudi a solucionar-ho? Qui ho fa? Aquestes intervencions són coherents amb les causes identificades?

Dit tot això, és recomanable que el guió respongui de manera general a aquests tres grans blocs. Us proposem que la dinàmica del grup giri entorn a les tres grans preguntes que defineixen el diagnòstic. Com veieu, la finalitat és que els participants del grup, des del seu punt de vista (jove, expert, etc.) ens informin: a) Què passa al municipi? b) Per què creuen que passa i quins efectes creuen que es generen? i c) dels recursos (iniciatives municipals, iniciatives de l'institut, de l'esplai, etc.) que existeixen per treballar els problemes o les necessitats identificats.

És d'esperar que la discussió envers aquest tres grans blocs faci emergir qüestions relacionades amb els eixos temàtics amb els que posteriorment classifiquem la informació:

- Què passa amb relació a l'habitatge, el consum de drogues, la formació, etc.;
- Per què passa el que passa amb els problemes o les necessitats relacionades amb l'habitatge, la salut, el treball, etc.;
- I, finalment, la descripció i valoració dels recursos que tenim per treballar els temes relacionats amb l'habitatge, la salut, el treball, etc.

La idea, doncs, és que els participants del grup posin els temes (àmbits) sobre la taula, a partir de les tres preguntes inicials que ja hem comentat. En qualsevol cas, potser necessitarem dinamitzar el debat i provocar l'aparició d'alguns temes que ens poden ajudar a conduir-ho tot plegat. El quadre que teniu a l'annex 3 és simplement un recull de subtemes que podeu introduir directament amb aquesta finalitat. No vol dir en cap moment que s'hagi de parlar de tots aquests subtemes en tots els grups de discussió. Per tant, **aquesta taula simplement us dona pistes per treballar el guió, no és un guió.**

4. DISSENY DELS GRUP DE DISCUSSIÓ AMB PROFESSIONALS I AGENTS SOCIALS DEL TERRITORI

4.1. Subjectes d'estudi

Per seleccionar els membres dels grups de discussió amb professionals i agents socials ja no hem de tenir en compte les variables de segmentació anteriorment explicades. En aquest tipus de grup s'han de buscar agents que treballin al territori i que coneguin part de la realitat dels joves, o bé professionals d'algun dels eixos a discutir.

A l'annex 2 us presentem un quadre amb les propostes d'agents socials i professionals susceptibles de poder participar en aquest tipus de grup de discussió. Cada municipi, segons les seves característiques, els recursos i, en definitiva, els agents socials que tingui, pot formar el grup amb uns agents o altres.

4.2. Captació dels participants en el grup de discussió

Els criteris de captació dels participants és més fàcil i directe que en els grups de discussió amb joves. Es tracta de fer una selecció dels agents socials que penseu que són més interessants i que us poden aportar més informació i adreçar-vos-hi directament per demanar-los la col·laboració.

A quants professionals o agents socials?

Cada grup hauria de ser de 5 a 10 persones. És aconsellable convocar-ne 10 o més per si en fallen uns quants.

Què se'ls diu?

Bàsicament cal explicar que s'està fent una anàlisi sobre la joventut del municipi i que agrairíem la seva participació en un grup de discussió amb altres professionals o agents socials atesa la seva experiència professional i el seu coneixement en algun àmbit de la vida del jove. Caldria explicar que la finalitat de l'anàlisi és el disseny de les polítiques de joventut del municipi i que per això és imprescindible la seva aportació.

Altres aspectes a tenir en compte

Caldria afavorir l'assistència als participants tenint en compte:

- Que tinguin horaris compatibles.
- Que el lloc sigui accessible.
- Que s'avisí amb prou temps.
- Que s'ha de fer una trucada de confirmació dos o tres dies abans.

4.3. Guió de la sessió

El guió dels grups de discussió amb professionals o agents socials del territori varia evidentment segons el tema, és a dir, si estem parlant dels grups de discussió sobre emancipació o dels grups de discussió sobre cultura, estils de vida, participació i salut.

En el grup de discussió sobre emancipació, bàsicament, s'han de tractar temes d'educació, treball i habitatge i, per fer-ho, s'han de tenir en compte les dades estadístiques d'aquests tres eixos. De fet, els professionals ens han d'ajudar a interpretar les dades.

El segon grup de discussió és més dispers, s'han de tractar molts temes en un sol grup. Per això és important que s'estructuri bé el guió del grup. A més, disposem de poques dades referents a aquests eixos, per tant, el tractament ha de ser principalment qualitatiu.

Les característiques que cal considerar a l'hora d'elaborar el guió dels grups de discussió han de ser les mateixes que en el cas dels joves (vegeu 3.4.). A l'annex 3 hi trobareu tot una llista de subtemes que us poden orientar a l'hora d'estructurar el guió dels grups de discussió amb professionals.

Per elaborar el guió dels grups de discussió amb professionals o agents socials del territori és important utilitzar les dades estadístiques. Es tracta, com ja hem dit en l'apartat 2.1., de plantejar hipòtesis a partir de l'anàlisi quantitativa i del coneixement del context dels joves catalans. A l'annex 1 hi ha una taula que pot ajudar a fer aquest exercici.

5. ASPECTES ESCENOGRÀFICS I DINAMITZACIÓ

5.1. Ubicació

Com ja s'ha dit d'entrada, el lloc habitual de realització d'aquests grups de discussió és un escenari formal, és a dir, un espai que compleixi unes condicions mínimes per poder discutir. En cap cas es considera oportú organitzar un grup de discussió en un bar, una cafeteria o al carrer.

Tot i que som conscients que resulta difícil que l'espai compleixi tots els condicionats, us en fem una relació, i se n'ha de complir el major nombre possible.

- Habitació tancada o aïllada.
- Ventilació i il·luminació adequades.
- Habitació silenciosa i sense ressonància.
- Ambient càlid i asèptic.
- Habitació sense distraccions visuals ni sonores.
- Taula rodona o el·líptica. És important que tots els participants es mirin. Si no tenim una taula rodona és millor prescindir de taula i distribuir les cadires en cercle.
- Moderador/a que presideix.
- Si pot ser, ubicar alternant segments. Per exemple, no posar totes les dones en un lateral i els homes a l'altre.
- Comprovar abans la idoneïtat del lloc.

5.2. Aspectes tècnics

Condicions d'optimització tècnica.

- Durada de la sessió: 1- 2 hores.
- Gravadores d'àudio (millor dues per si en falla una)

5.3. Actuació del moderador o de la moderadora

Explicació inicial detallada.

- Benvinguda i agraïments.
- Objecte i propòsits de la recerca.
En el nostre cas, explicariem que el motiu per al qual els hem demanat la col·laboració és perquè estem fent un projecte d'anàlisi de la realitat juvenil per conèixer les oportunitats i les necessitats i els problemes que viu la població jove d'aquest municipi.
- Raons de la tria dels participants. Caldria explicar molt per sobre les raons del perquè els vam triar a ells per participar.

- Raons d'enregistrament. Explicar que ens agradaria enregistrar-ho per tal de poder fer la interpretació i l'anàlisi dels discursos i que per això els demanem permís.
- Explicitar l'anonimat i la confidencialitat.
- Regles de la dinàmica de grup. Ells han de discutir sense esperar que el moderador els doni el torn de paraula. Es tracta que la discussió sigui entre ells, no que parlin al moderador. En general, les regles són les típiques de qualsevol debat, i només cal incidir perquè es respectin els uns als altres, respectin el torn de paraula i no parlin tots alhora, perquè aleshores la transcripció es fa impossible.

Presentació

- El dinamitzador es presenta com a tal i, si hi ha algun ajudant, s'ha d'explicar qui és i què farà.
- Els participants també es presenten. Com que la participació és anònima, poden dir o no el seu nom (no cognom). En el cas que no tingueu clar algunes de les seves dades que són importants de saber, també podríeu demanar (edat, barri on viuen, si viuen amb els pares o no, si estudien o treballen).

Provocació inicial i provocació continuada

- La *provocació inicial* és quan el moderador introdueix un tema i ja no parla més, deixa que els joves discuteixin.
- La *provocació continuada* és quan el moderador intervé al llarg de la discussió. Aquest seria el nostre cas ja que el nostre guió ha de ser semiestructurat i que, per tant, anirem introduint temes que ens interessa que es debatin.

De vegades, també hi ha provocació continuada just després de la provocació inicial. Si després de plantejar el primer tema es fa un silenci i veieu que ningú no s'atreveix a començar, podeu tornar a plantejar el tema, potser essent més explicatiu, o dient el mateix d'una altra manera.

Pregunta inicial

- Per tal de trencar el gel, es pot començar amb alguna pregunta fàcil, com podria ser: Com es viu al vostre municipi? Què us agrada del municipi i què no, amb relació als vostres projectes de vida?

Aspectes a tenir en compte al llarg de tota la discussió.

- Claredat i concisió en les preguntes.
- Actitud atenta i concentrada en tot moment.
- Adequar el nivell de llenguatge al del grup.

- No generar:
  - Distàncies (indumentària, gènere). Teòricament has de portar la indumentària similar a la del grup i cal tenir present que en grups marcadament masculins l'ideal és que el moderador sigui un home i en grups marcadament femenins l'ideal és que sigui una dona. Ex. grup de dones immigrants, l'ideal és que la moderadora fos una dona.
  - Barreres (llenguatge, actitud)
  - Rebuig (modals, actuació hostil)
- Evitar tallar les intervencions.
- Subpreguntes en pauses d'interlocutor.
- Evitar discussions paral·leles, és a dir evitar que la discussió es converteixi en una olla de grills.

Comiat

- Agraïments⁴.

5.4. Tàctiques directives

- *Ús de la comunicació verbal i no verbal.* El moderador ha de simetritzar les intervencions del grup a partir de les mirades, els gestos, és a dir, ha d'intentar que tothom intervingui igual.
- *Silenci o pausa.* Quan ens interessa l'aportació d'una intervenció, es pot utilitzar el silenci per provocar continuïtat i ampliació de la intervenció.
- *Ampliació.* Quan el discurs que s'està creant és interessant, podem demanar més detalls del que diuen.
- *Punt crític.* Per provocar un punt crític, es pot fer veure que no s'ha sentit la intervenció o repetir el que s'ha sentit amb altres paraules (o amb les mateixes).
- *Citació externa.* Per introduir algun tema que ens interessi, podem utilitzar l'opinió de tercers. Exemple, "diuen que no és que els joves no participin sinó que... Què en penseu?". Aquest és un recurs particularment útil per provocar. Permet introduir amb facilitat punts extrems: per exemple, "què penseu quan diuen que els joves d'avui dia ho volen tot fàcil i no estan disposats a esforçar-se per res?".
- *Mutació (canvi de tema).* Si hi ha algú que divaga, intentar intervenir dient, per exemple, "sí, però què em dius respecte..."

---

⁴ Aquells municipis que vulgueu, en el moment d'agrair als joves o professionals la seva col·laboració en l'anàlisi se'ls pot oferir la possibilitat de rebre l'estudi final.

- *Distensió (moments tensos)*. Si ens trobem en algun cas que, pel tema que s'està parlant, algú es posa a plorar o bé es crea una tensió entre alguns dels membres del grup, cal relaxar l'ambient. Hi ha diferents maneres de fer-ho: obrir finestres, demanar si volen prendre alguna cosa, tirar un bolígraf a terra, introduir un tema (que no sigui tens), és a dir, encara que no ens interessi parlar-ne.
- *Resum o capitulació*. Per tal de centrar els punts claus i procurar que es treballin en algun moment del discurs, es pot fer un resum del que s'ha dit fins al moment i, a partir d'aleshores, seguir els temes centrals. Això és pot fer en dos sentits:
  - Amb parany, és a dir, fer un resum fals per veure com reaccionen.
  - Sense parany, és a dir, fent un resum real del que s'ha dit.

5.5. Tipologies de participants

Segons intervenció:

- *Participants*: són els que participen en una línia mitjana. L'ideal és que tots fossin d'aquest tipus.
- *Catalitzadora*: són participants que acceleren el discurs del grup. Habitualment són líders i a vegades es tornen un referent per tot el grup.
- *Oponents*: tendeixen a generar situacions tenses o de bloqueig. Són els que sempre s'enfronten a algú.
- *Marginals*: són els eclipsats. Cal intentar reintegrar-los al grup.

Segons rol:

- Líders (formals/informals).
- Professionals: majoritàriament eclipsen, a causa del seu domini sobre el tema.
- Dominants: inhibeix i talla els altres.
- Xerraires: divaguen i amb discurs exhaustiu. Acostumen a ser difícils perquè no deixen parlar als altres.
- Eclipsats: tímids, tendència a delegar. Cal frenar el dominant i el xerraire, i donar la paraula a l'eclipsat.

Tal i com ja hem dit, una manera d'equilibrar les intervenció és a través del llenguatge no verbal com podria ser una mirada. Tanmateix, hi ha moments que requereixen que el moderador expliciti clarament la necessitat que algú calli perquè els altres puguin intervenir.

5.6. Dinàmica de grups

Problemes d'ineficàcia del grup (a controlar pels moderadors en la direcció de la sessió):

- Intervencions massa llargues.
- Reiteracions.
- Divagacions. Cal evitar que acabin parlant d'un tema que no ens interessa.
- Fragmentació del grup (uns parlen per un cantó, i els altres per l'altre, en paral·lel).
- No sortir de la superficialitat.
- Laconisme: evitar respostes dicotòmiques. Cal evitar preguntes dicotòmiques.
- Situacions d'eclipsi o marginació.
- Pèrdua de les formes i/o hostilitats.

5.7. Anàlisi preliminar

Immediatament després de la realització del grup de discussió és aconsellable fer una breu anàlisi tant del contingut del discurs com de la dinàmica del grup. És aconsellable fer-ho immediatament després de la dinàmica per apuntar els aspectes que heu considerat molt importants i que no poden passar de llarg.

5.8. La transcripció

Per analitzar amb detall el discurs dels subjectes, tant dels joves com dels professionals, és aconsellable transcriure els grups de discussió. És a dir, escriure allò que s'ha dit en el grup i tal com s'ha dit (*transcripció literal*). Això vol dir que si hi ha algun barbarisme com per exemple diuen "bueno" en lloc de "bé", es transcriu *bueno* i no *bé*.

Aquells que pugueu transcriure, és aconsellable que ho feu perquè l'anàlisi segurament serà més rica. Tanmateix, hi ha altres opcions per retenir el discurs sense transcriure'l literalment.

- a) *Fer una transcripció més global*: es tracta de no transcriure literalment, sinó d'escriure un resum de les diferents aportacions.
- b) *No fer transcripció*. En comptes de fer transcripció es tracta d'agafar apunts en el grup de discussió, tot i que és aconsellable que no ho faci directament el moderador sinó un acompanyant. Posteriorment, es complementen els apunts escoltant repetidament la cinta i apuntant els aspectes més rellevants.

Algunes eines per transcriure:

- Identificar qui intervé.

Ex.

P- “¿Y grupos por otras cosas, como skins, maquineros, heavis, catalanes, castellanos,...?”

R- Sí. Esto también influye mucho. Por ejemplo, la gente con la que yo voy son castellanos, y luego hay skins y gente así... Y representa que la gente que no son como ellos, que son catalanes, ya son catalans-fotuts, que si no sé qué, que si no sé cuántos, y les pegan o las tratan mal por eso, por ser como son.

P- ¿Y al revés también sucede lo mismo?

Text estret de l'estudi *Cultura juvenil i gènere*
de Roger Martínez.

- Incorporar narracions d'incidències (emocionals o factuais) amb []

Ex.

P- Què més?

R- Cantants una mica... Com l'Enrique Iglesias... [amb el to de veu indica que no li agrada].

P- Que no t'agrada gens...

R- No [rient obertament]

Text estret de l'estudi *Cultura juvenil i gènere*
de Roger Martínez.

- Assenyalar interrupcions entre parèntesis ... (...)

Ex.

P- Els joves d'avui ho tenim tot incert, els canvis són constants i en tots els àmbits de la vida, la feina, (**B- la parella**) els amics...

B- A vegades resulta feixuc saber que no tens res segur.

Inventat.

Pel que fa a la presentació de la transcripció, cal ser conscients que és un document de treball, mai un document final. Per aquest motiu cal evitar al màxim els recarregaments innecessaris pel que fa al format. Com més simple i clar sigui, ens anirà millor per treballar.

6. ANÀLISI DELS GRUPS DE DISCUSSIÓ

6.1. Fases de l'anàlisi ⁵

- **Anàlisi intensa: anàlisi de contingut.** És l'anàlisi principal, més extensa i detallada. Normalment es fa mitjançant la transcripció de la discussió. En el cas que no hi hagi transcripció, es fa escoltant la gravació del discurs tantes vegades com faci falta per no perdre's cap element important.
- **Anàlisi sintètica: anàlisi conjunt final.** Un cop s'ha fet l'anàlisi detallada del discurs del grups de discussió, cal fer una nova anàlisi en què s'integrin totes les dades estadístiques analitzades. Es tracta bàsicament d'elaborar l'informe final a partir del qual es discutiran les propostes polítiques.

6.2. Models d'anàlisi

- **Model de dades directes:** en aquest tipus d'anàlisi no hi ha interpretació, simplement es tracta d'enunciar el tema i d'afegir els fragments amb comentaris dels participants, classificats per temes i subtemes.
- **Model descriptiu:** en aquest tipus d'anàlisi tampoc no hi ha interpretació. Es descriu sintèticament el discurs i s'il·lustra amb fragments del discurs.
- **Model interpretatiu:** aquest tipus d'anàlisi és el més complet. Acompanya a la descripció una interpretació analítica, amb el suport dels fragments il·lustratius que se citen en cada cas. En aquest cas es té en compte qui ho diu, quins són els condicionants que ens porten a dir això. Es qüestiona el perquè i es vincula amb l'entorn.

D'aquests tres models d'anàlisi en principi us desaconsellem el primer i us proposem que feu el segon, l'anàlisi descriptiva, i pels més atrevits el tercer, l'anàlisi interpretativa.

---

⁵ **Anàlisi preliminar: immediatament després de la realització del grup.** Un cop hem fet el grup de discussió és aconsellable fer una breu anàlisi tant del contingut del discurs com de la dinàmica de grup. És aconsellable fer aquest anàlisi immediatament després de la dinàmica.

7. BIBLIOGRAFIA BÀSICA SOBRE GRUPS DE DISCUSSIÓ

Bardin, L. (1986): *Análisis de contenido*. Madrid, Akal.

Callejo, J. (2001): *El grupo de discusión: introducción a una práctica de investigación*. Barcelona, Ariel.

Canales, M.; Peinado, A. (1994): "Grupo de discusión", a Delgado, J.M.; Gutiérrez, J. (coords.): *Métodos y técnicas cualitativas de investigación en ciencias sociales*. Madrid, Síntesis.

Ibáñez, J. (1979): *Más allá de la sociología. El grupo de discusión: teoría y crítica*. Madrid, Siglo XXI.

Krueger, R. (1991): *El grupo de discusión. Guía práctica para la investigación aplicada*. Madrid, Pirámide.

Soler, P. (1997): *La investigación cualitativa en marketing y publicidad. El grupo de discusión y el análisis de datos*. Barcelona, Paidós.

Valles, M. (1997): *Técnicas cualitativas de investigación social*. Madrid, Síntesis.

Annexos

Annex 1

MARC CONTEXTUAL

Aquest quadre està dividit en quatre columnes:

- la primera fa referència a l'eix d'anàlisi
- a la segona hi ha una molt breu descripció de la situació del jove en aquell eix a Catalunya,
- a la tercera, cada municipi hauria d'emplenar quina és la situació en el seu municipi a partir del propi coneixement del tècnic i de les dades estadístiques.
- a la quarta, cal posar quins equipaments, recursos i serveis hi ha al municipi referents a aquells àmbits (ex. Educació: 2 IES, 1 Escola d'adults, 1 Escola taller, ...)
- a partir dels resultats de la segona i tercera columna caldria plantejar unes hipòtesis o conclusions (quarta columna).

La idea és que les conclusions i les hipòtesis ens serveixin per estructurar el guió dels grups de discussió.

	Context català		Anàlisi dels serveis al municipi	Conclusió i hipòtesis
EDUCACIÓ	<p>Els joves d'avui són la generació més ben formada de la història de Catalunya. Mai no hi havia hagut tants universitaris ni tan pocs joves sense estudis.</p> <p>En una sola generació, els joves han superat àmpliament els nivells d'instrucció dels seus pares i s'han situat a prop dels paràmetres europeus.</p> <p>Tot i això, el nivell d'instrucció dels joves catalans està descompensat: amb relació a Europa, la proporció de joves amb estudis superiors és superior; però hi ha molts menys joves amb estudis mitjans i molts més amb estudis baixos.</p>			

⁶ El coneixement d'aquest marc municipal s'obté a partir de les dades estadístiques i del coneixement que tenen els tècnics i regidor.
Observatori Català de la Joventut.

EIX	Context català	Aproximació al context municipal ⁷	Equipaments, recursos i serveis al municipi	Conclusió i hipòtesis
TREBALL	<p>Als joves d'avui els ha tocat entrar al mercat de treball en un context força diferent dels seus pares. Al llarg dels anys noranta, la desregulació del mercat de treball i la consolidació de l'atur i la precarietat han contribuït a generar un marc laboral marcat per la incertesa.</p> <p>La situació dels joves en el mercat de treball es pot resumir a partir de tres dimensions:</p> <p>Atur: la taxa d'atur dels joves depèn del cicle econòmic, però podem extreure'n dues conclusions generals: sempre és superior al 10% i sempre és el doble que la de la població de més edat (en termes generals).</p> <p>Precarietat: la <i>temporalitat</i> entre els joves segueix el mateix patró que l'atur: és molt elevada (4 de cada 10 joves) i està molt per sobre que la de la població més gran (el triple). La precarietat, però, no es limita a la temporalitat: els <i>ingressos</i>, les <i>condicions de treball</i> i la <i>protecció social</i> també contribueixen a configurar un marc laboral complicat.</p> <p>Sobrequalificació: bona part dels joves catalans no poden utilitzar els seus coneixements en la seva feina. El mercat de treball no ofereix als joves ocupacions que estiguin a l'alçada de les seves titulacions, per la qual cosa sovint la inversió educativa –tot i que necessària en el context de la societat de la informació– no es tradueix en rendiments laborals. Per exemple: el 33% dels joves ocupats que tenen una llicenciatura treballen en feines que requereixen un nivell de qualificació inferior. El 30% dels diplomats ocupats es troben en la mateixa situació.</p>			

⁷ El coneixement d'aquest marc municipal s'obté a partir de les dades estadístiques i del coneixement que tenen els tècnics i regidor.
Observatori Català de la Joventut.

EIX	Context català	Aproximació al context municipal ⁸	Equipaments, recursos i serveis al municipi	Conclusió i hipòtesis
HABITAT-GE	<p>Les dificultats en el mercat de treball i l'augment dels preus de l'habitatge han provocat un fort retard en l'emancipació. El 58% dels joves de 20 a 34 anys viu a casa dels pares (dades de 2003). De 1999 a 2003 els joves de 30 a 34 anys que viuen a casa els pares ha passat del 15% al 25%.⁹</p> <p>L'esforç econòmic que ha de fer un jove si vol comprar un habitatge és del 66,9% dels seus ingressos, tenint en compte que seria del 54,4% si hagués de comprar un habitatge als municipis de Catalunya que són fora de l'entorn metropolità; del 82,4% si fos en l'àmbit metropolità de Barcelona, i del 114,7% si fos a la ciutat de Barcelona.</p>			

EIX	Context català	Aproximació al context municipal ¹⁰	Equipaments, recursos i serveis al municipi	Conclusió i hipòtesis
SALUT	<p>L'etapa que va dels 15 als 29 anys és la que presenta una situació potencial de salut més alta.</p> <p>No obstant això, bona part de la mortalitat i dels problemes de salut dels joves estan associats a conductes de risc o a comportaments directament relacionats amb la seva condició de joves.</p> <p>Les principals amenaces de salut dels joves són:</p> <ul style="list-style-type: none"> - les causes externes de mortalitat (principalment els accidents de trànsit i els suïcidis) - les malalties que es poden prevenir (sida i trastorns en la conducta alimentària que augmenta) - el consum d'alcohol i drogues. <p>Aquestes amenaces estan molt associades a l'esfera de l'oci, que té un gran pes en la vida dels joves.</p>			

⁸ El coneixement d'aquest marc municipal s'obté a partir de les dades estadístiques i del coneixement que tenen els tècnics i regidor.

⁹ Font d'aquestes dades i de les següents: *Els joves catalans i l'habitatge 1999-2003*. Observatori Català de la Joventut. Secretaria General de Joventut.

¹⁰ El coneixement d'aquest marc municipal s'obté a partir de les dades estadístiques i del coneixement que tenen els tècnics i regidor.

EIX	Context català	Aproximació al context municipal ¹¹	Equipaments, recursos i serveis a l municipi	Conclusió i hipòtesis
PARTICIPACIÓ	<p>Lluny de confirmar el tòpic del jove passota, les dades sobre participació ens indiquen que el 26% dels joves de 15-29 anys estan associats (44% si hi afegim els associats a entitats esportives)¹². Si també comptem els joves associats o vinculats a un grup no formal, la xifra puja fins al 36%.</p> <p>Altres fonts ens mostren uns joves més crítics i participatius que la resta de la societat. Ho afirmem en base a tres realitats:</p> <p>Els joves s'associen més que la resta de la societat. <i>(Associacionisme: Joves 18-29 anys: 26% // Població major 29 anys: 21%)</i></p> <p>Els joves s'interessen tant o més per la política que la resta de la societat. <i>(Interès en la política: Joves 18-29 anys: 31% // Població major 29 anys: 30%)</i></p> <p>Els joves són més exigents i es mostren més crítics amb el funcionament de la democràcia. <i>(Poca satisfacció amb el funcionament democràcia: Joves 18-29 anys: 25% // Població major 29 anys: 21%)</i></p> <p>Igualment, constatem que els joves estan liderant els nous moviments socials i que han tingut un gran protagonisme en les mobilitzacions que tots recordem.</p> <p>Tanmateix, no podem deixar de considerar que el nivell de participació continua sent inferior a la desitjable en les societats democràtiques.</p>			

¹¹ El coneixement d'aquest marc municipal s'obté a partir de les dades estadístiques i del coneixement que tenen els tècnics i regidor.

¹² Font: *Enquesta als joves de Catalunya 2002*. Observatori Català de la Joventut. Secretaria General de Joventut

Annex 2

En aquesta taula únicament hi ha una idea d'agents socials i professionals que podrien participar en els grups de discussió. Aquests agents no es poden trobar en tots els municipis, per tant, cada municipi ha de seleccionar o afegir-ne de nous segons la seva realitat.

TEMA I EIXOS DE TREBALL	AGENTS SOCIALS DEL TERRITORI I PROFESSIONALS
EMANCIPACIÓ	
▪ EDUCACIÓ	Mestres, professors de l'IES, pares i mares d'alumnes, directors de programes de garantia social, directors o professors d'escoles d'adults, cap de l'equip d'atenció psicopedagògica (EAP), educadors de carrer, associacions educatives, tècnic d'educació, pedagogs, sociòlegs de l'educació, psicòlegs, etc.
▪ TREBALL	Representants sindicals, tècnics d'inserció laboral, director OTG, responsables de borses de treball, responsable de l'escola taller, responsables del programa de garantia social, associacions professionals, empresaris locals, responsables d'ETT, tècnic de promoció econòmica, sociòlegs professionals en el tema, economistes, etc.
▪ HABITATGE	Tècnic de l'àrea d'urbanisme, promotores d'immobiliàries, directors de Caixes o Bancs, empresaris de la construcció, responsables de borses d'habitatges, cambres de propietat urbana, cambra de comerç, economistes, demògrafs, sociòlegs especialistes, etc.
OCI, ESTILS DE VIDA, CULTURA, SALUT I PARTICIPACIÓ	
▪ CULTURA i OCI	Tècnic de cultura, membres d'associacions culturals, associacions culturals i associacions d'immigrants, empresaris i treballadors de bars on vagin joves o de locals d'oci per a joves, mediadors, etc.
▪ SALUT	Director- metges del CAP, Equip d'atenció social Primària (EBASP), Equip d'atenció a la infància i l'adolescència (EAIA), treballadors social, psicòlegs, infermers, educadors socials, regidor i/o tècnic d'esport, associacions relacionades amb temes de salut, mediadors, Creu Roja, etc.
▪ PARTICIPACIÓ	Membres d'associacions, tècnics de participació, de joventut, d'esports, el representant del Consell Local de Joventut o les Taules de joves, sociòlegs especialistes en el tema, etc.
▪ ALTRES	Polícies municipals, mossos d'esquadra, alcalde, etc.

Annex 3

El quadre que teniu a continuació és simplement un recull de subtemes que podeu tractar en els diferents grups de discussió. No vol dir en cap moment que s'hagi de parlar de tots aquests subtemes en tots els grups de discussió. En cada grup, s'han de triar els subtemes segons si són joves o professionals i segons la realitat del municipi . **De fet aquesta taula simplement us dóna pistes per treballar el guió, no és un guió.**

Educació	Formació (nivells educatius, nivells d'estudis assolits, fracàs escolar...) Absentisme escolar. Formació professional (reglada, ocupacional, escoles taller...) Formació contínua. Simultaneïtat estudis – feina: treball d'acompanyament, treballadors estudiants. Transició escola-treball. Política educativa al municipi. (Centres educatius que hi ha al municipi, oferta formació no reglada, serveis d'informació i orientació, ajudes econòmiques, equipaments culturals...)	
Treball	Ocupació/ atur. Itineraris laborals. Autoocupació. Condicions de treball (situació contractual, temporalitat, retribució, temps de treball, mobilitat obligada per treball). Vies d'accés al mercat laboral. Conciliació vida laboral i familiar. Ocupació i emancipació. Treball submergit. Expectatives laborals. Sindicalisme juvenil. Col·lectius amb problemes específics (gènere, immigració, disminuïts...) Polítiques d'ocupació en el municipi (Servei d'orientació laboral, Servei d'inserció laboral, borsa de treball...) polítiques de qualitat en l'ocupació.	

Habitatge	<p>Emancipació. Mercat immobiliari al municipi i rodalies. (moviment de compra-venda, preus, estat dels pisos...) Característiques dels habitatges (m2, nous/vells...) Dificultats per accedir a l'habitatge. Règim de tinença dels habitatges dels joves. Mobilitat per motius d'habitatge. Política d'habitatge al municipi (pisos de protecció oficial, pisos per a joves, ajuts per a rehabilitació de cases velles...)</p>	
Salut	<p>Conductes de risc: consum d'alcohol, tabac, altres drogues sexualitat i anticoncepció...) Malalties: Sida, trastorns alimentaris, malalties mentals... Accidents de trànsit. Esport com a prevenció. Polítiques de prevenció al municipi (programes de prevenció de consum, tabac i drogues; centres d'atenció al jove...), equipaments.</p>	
Participació	<p>Diferents formes de participació dels joves al municipi: associacionisme, nous moviments socials, altres. Relació entre joves i ajuntament. Els joves que no participen. Viculació dels joves en partits polítics. Evolució de la participació en els darrers 10 anys. Ideal de participació.</p>	
Oci	<p>Tipus d'oci. Espai d'oci/ temps d'oci (oci diürn/oci nocturn) Consum. TIC. Vehicles de motor. Oci i participació. Esport El grup d'amics. Mobilitat per motius d'oci.</p>	

